Lietas Nr. C30556516
Lietas arhīva Nr. CA-1371-17/13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2017.gada 25.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Blūmiņa,
tiesneši V.Vazdiķis un N.Riņķis
ar sekretāri Z.Eihenbergu,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret SIA "DNB Līzings" par noilguma atzīšanu *sakarā ar SIA "DNB Līzings" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 16.novembra spriedumu*.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 16.novembra spriedumu apmierināta /pers. A/ prasība pret SIA "DNB Līzings", atzīstot, ka SIA "DNB Līzings" prasījumam pret /pers. A/, kas izriet no 2006.gada 23.augustā noslēgtā Galvojuma līguma /numurs/, ir iestājies noilgums.

[1.1] Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīda par to, ka starp atbildētāju un prasītāju 2006.gada 23.augustā noslēgts galvojuma līgums /numurs/, ar kuru prasītājs galvoja, ka visas SIA "KOSS-SKALDNE" saistības, kas izriet no 2006.gada 23.augusta līzinga līguma Nr. /numurs/ tiks izpildītas atbilstoši līzinga līgumā norādītajiem noteikumiem.
Lietā nodibināts, ka starp pusēm nav strīda, ka noilguma termiņš sācis tecēt 2011.gada 22.februārī, kad atbildētājs cēlis prasību Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā un nav atgādinājis prasītājam par parāda samaksu saskaņā ar Civillikuma 1905.pantu. Tāpat tiesa no lietā esošajiem pierādījumiem konstatējusi, ka atbildētājs tikai 2016.gada 12.maijā vērsās tiesā ar pieteikumu par izpildu raksta izsniegšanu Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesas 2011.gada 29.marta sprieduma piespiedu izpildei.

[1.2] Pirmās instances tiesa atzinusi, ka starp pusēm noslēgtais darījums Komerclikuma D daļas 388.panta izpratnē ir komercdarījums, kurā attiecībā pret atbildētāju kā komersantu ir piemērojams Komerclikumā noteiktais regulējums.
Pamatojoties uz Komerclikuma D daļas 406.pantu, Pārejas noteikumu 16.punktu, kā arī Civillikuma 1896.pantu tiesa atzinusi, ka atbildētāja prasījumam pret prasītāju, kas izriet no 2006.gada 23.augustā noslēgtā Galvojuma līguma /numurs/, uz prasības pieteikuma šajā lietā iesniegšanas brīdi, bija iestājies noilgums (trīs gadu termiņš).

[1.3] Tāpat tiesa konstatējusi, ka atbildētājs vērsies tiesā ar pieteikumu par izpildu raksta iesniegšanu šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei 2016.gada 10.maijā, proti, vairāk kā piecus gadus pēc šķīrējtiesas nolēmuma taisīšanas un pēc prasītāja prasības pieteikuma iesniegšanas šajā lietā.
Tiesa ņēmusi vērā Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 27.jūnija lēmumā norādīto, kā arī apstākli, ka, izsniedzot izpildu rakstu par šķīrējtiesas nolēmumu, tiesa nevērtē, vai šķīrējtiesa pareizi piemērojusi materiālo un procesuālo tiesību normas, kā arī to vai atbildētāja prasījumam iestājies noilgums.

[2] Apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 16.novembra spriedumu iesniedzis atbildētājs, norādot, ka pārsūdz spriedumu pilnā apmērā.
Apelācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, Komerclikumā noteiktais noilguma termiņš nav piemērojams, jo attiecībā uz konkrēto prasījumu ir taisīts šķīrējtiesas spriedums, ar kuru lieta izlemta pēc būtības un prasība ir apmierināta.
Uzskata, ka Civilprocesa likuma 546.panta izpildu dokumenta iesniegšanas termiņš – 10 gadi, attiecināms arī uz izpildu dokumentiem, kas izdoti uz šķīrējtiesas nolēmuma pamata. Apstāklis, ka šķīrējtiesas sprieduma izpildei nepieciešams tiesas izdots izpildu dokuments, nevar būt pamats noteikt citādu izpildes noilguma termiņu vai tā skaitīšanas kārtību.
Iesniedzēja ieskatā, Komerclikuma 406.pants ir vispārēja norma un tas nesatur normas, kas norādītu, ka noilguma pārtraukuma gadījumā sakarā ar šķīrējtiesas sprieduma taisīšanu jaunā noilguma termiņam vienmēr ir jābūt trīs gadiem, līdz ar to uzskata, ka konkrētajā gadījumā piemērojams Civillikuma 1903.pants.
Norāda, ka tiesa nepamatoti atsaukusies uz Komerclikuma Pārejas noteikumu 16.punktu, kas attiecināms uz laiku, lai noteiktu noilguma termiņa skaitīšanas kārtību gadījumos, kad noilguma termiņa tecējums ir sācies pirms komerclikuma D daļas stāšanās spēkā, jo atbildētājs šķīrējtiesā vērsies 2011.gada 22.februārī, proti, pēc 2010.gada 1.janvāra, kad spēkā stājās Komerclikuma D daļa.

[3] Paskaidrojumus par apelācijas sūdzību iesniedzis prasītājs /pers. A/, norādot, ka uzskata apelācijas sūdzību par nepamatotu un noraidāmu.
Uzskata, ka konkrētajā gadījumā Civilprocesa likuma 546.panta nav piemērojams, ņemot vērā, ka šķīrējtiesas spriedums, atbilstoši Civilprocesa likuma 540.pantam, nav atzīstams par izpildu dokumentu.
Paskaidro, ka Komerclikuma normas attiecībā uz noilguma termiņu piemērojamas līdz brīdim, kad atbildētājs vērsies tiesā ar pieteikumu par izpildu raksta izsniegšanu šķīrējtiesas nolēmuma izpildei. Ja atbildētājs savlaicīgi ar šādu pieteikumu būtu vērsies tiesā,

saistībai būtu piemērojams Civillikumā noteiktais desmit gadu noilguma termiņš.

Vērš uzmanību, ka atbildētājs ar pieteikumu par izpildu raksta izsniegšanu tiesā ir vērsies vairāk kā piecus gadus pēc šķīrējtiesas nolēmuma pieņemšanas un pēc tam, kad prasītājs bija vērsies tiesā ar prasību par noilguma atzīšanu.

[4] Tiesas sēdē prasītāja /pers. A/ pārstāve /pers. B/ uzturēja prasību, bet apelācijas sūdzību lūdza noraidīt. Paskaidroja, ka noilgums iestājies, jo SIA "DNB Līzings" pēc šķīrējtiesas sprieduma neko nav darījusi, lai atgūtu piedzīto parādu vai saņemtu izpildu rakstu. Norādīja, ka prasītājs par šķīrējtiesas procesu kā fiziskā persona nebija informēts.

Atbildētājas SIA "DNB Līzings" pārstāvis /pers. C/ uzturēja apelācijas sūdzību un prasību lūdza noraidīt. Atsaucoties uz Civillikuma 1903.pantu, paskaidroja, ka konkrētajā situācijā piemērojams vispārējais saistības noilgums – 10 gadi.

Motīvu daļa

[5] Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi apelācijas sūdzību kopsakarā ar lietas materiāliem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.*

No atbildētāja SIA "DNB Līzings" apelācijas sūdzības konstatējams, ka atbildētāja pirmās instances spriedumu pārsūdzējusi pilnībā.

[7] Atbilstoši prasības pieteikumam un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka /pers. A/ kā pamatojumu celtajai prasībai norādījis apstākli, ka SIA „DNB Līzings" pēc šķīrējtiesas sprieduma pasludināšanas nav veikusi aktīvas darbības tā izpildei vairāk kā trīs gadus, sakarā ar ko prasītājs uzskata, ka iestājies Komerclikumā paredzētais trīs gadu noilgums.

Šajā sakarā lietā nodibināts, ka starp pusēm 2006.gada 23.augustā noslēgts galvojuma līgums /numurs/, ar kuru prasītājs galvoja, ka visas SIA "KOSS-SKALDNE" saistības, kas izriet no 2006.gada 23.augusta līzinga līguma Nr. /numurs/ tiks izpildītas atbilstoši līzinga līgumā norādītajiem noteikumiem (lietas 26.lapa).

Tāpat lietā nepastāv strīds, ka minētais līgums 2009.gada 29.jūnijā izbeigts, atbildētājai pirms termiņa atkāpjoties no pamatdarījuma – finanšu līzinga līguma (lietas 30.lapa).

Komerclikuma D daļa, "Komercdarījumi", t.sk. 406.pants, kas nosaka: *no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš,* stājas spēkā 2010.gada 1.janvārī (Pārejas noteikumu 15. punkts). Turklāt minētā likuma Pārejas noteikumu 16.punktā paredzēts*: Ja šā likuma D daļas spēkā stāšanās dienā Civillikumā vai citā likumā noteiktais noilguma termiņš nav notecējis, bet šā likuma D daļa nosaka īsāku noilguma termiņu, piemērojams šā likuma D daļā noteiktais noilguma termiņš, kurš skaitāms no 2010.gada 1.janvāra. Ja pēc šāda aprēķina noilguma termiņš iznāk garāks par līdzšinējo noilguma termiņu, noilguma termiņš izbeidzas tajā dienā, kad tas būtu notecējis saskaņā ar Civillikumu vai citu normatīvo aktu.*

Kā izriet no lietas materiāliem, tad atbildētāja izmantojusi tiesības un pēc atkāpšanās no līguma, 2011.gada 22.februārī cēlusi prasību Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesā, ar kuras spriedumu 2011.gada 29.martā prasība pret /pers. A/ tikusi apmierināta (lietas 67-70.lpp). Starp pusēm nepastāv strīds, ka prasība celta likumā noteiktajā termiņā, t.i. pirms Komerclikuma 406.pantā un Pārejas noteikumu 16.punktā noteiktā noilguma iestāšanās.

Savukārt uz laika periodu starp Latvijas Komercbanku asociācijas šķīrējtiesas nolēmuma pieņemšanu 2011.gada 29.martā, un tā nodošanu piespiedu izpildei, iesniedzot pieteikumu Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā 2016.gada 12. maijā, kolēģijas ieskatā Komerclikuma 406.pantā noteiktais termiņš nav attiecināms, jo atbilstoši Civillikuma 1903.pantam*, ja ar prasības celšanu uzsākto lietu prasītājs neturpina, tad noilguma tecējums atkal atjaunojas no tās dienas, kad viņam vajadzējis lietu tālāk virzīt, t.i. no pēdējā viņam noliktā un viņa garām palaistā termiņa. Šā jaunā noilguma termiņš vienmēr ir desmit gadu, kaut arī pirmējais būtu bijis īsāks*.

Tādējādi Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā prasība atzīt Komerclikumā noteiktā noilguma iestāšanos, tā iemesla dēļ, ka atbildētājs kā piedzinējs kavējies šķīrējtiesas sprieduma izpildē ilgāk kā trīs gadus, nav pamatota.

Cita starpā norādāms, ka pēc analoģijas ar vispārējās jurisdikcijas tiesas nolēmuma izpildi, izpildu raksta izsniegšana piedzinējam notiek, pamatojoties uz rakstveida iesniegumu (Civilprocesa likuma 541.panta trešā daļa). Nav pieļaujama situācija, kad minētā lūguma neiesniegšana pēc nolēmuma labprātīgās izpildes beigām, radītu piedzinēja tiesību zaudēšanu uz tā izpildi, ievērojot, ka arī atbilstoši Civilprocesa likuma 546.pantam, termiņš izpildu dokumenta iesniegšanai piespiedu izpildei noteikts – 10 gadi no nolēmuma spēkā stāšanās dienas, ja likumā nav noteikti citi noilguma termiņi.

Tāpat kolēģijas ieskatā lietā nav pamata arī uzskatīt, ka tādējādi būtu aizskartas prasītāja tiesības, ņemot vērā, ka esot informētam par parāda piedziņu, pats prasītājs vairāk kā piecu gadu garumā nav to pildījis, kas rada šaubas par paša prasītāja tiesību godprātīgu izmantošanu, atbilstoši Civilprocesa likuma 74.panta sestajai daļai.

[8] No lietas materiāliem konstatējams, ka Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa 2016.gada 27. jūnijā, izskatot pieteikumu par izpildu rakstu šķīrējtiesas sprieduma izpildei izsniegšanu (lietas 111 – 113. lapa), nonākusi pie secinājuma, ka noilguma atzīšanai konkrētajā situācijā nav pamata. Tāpat tiesa apsvērusi /pers. A/ iebildumus attiecībā uz saistības noilguma iestāšanos arī izskatot jautājumu pēc būtības.

Tādējādi secināms, ka prasītājs ir izmantojis savas tiesības izteikt iebildumus noilguma sakarā un tiesa tās ir izvērtējusi, atzīstot par nepamatotām un izsniedzot izpildu rakstu šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei.

[9] Kolēģijas ieskatā par patstāvīgu pamatu noraidīšanai, atzīstams arī fakts, ka prasības izskatīšanas brīdī pirmās instances tiesā, šķīrējtiesas sprieduma izpildei ir izsniegts izpildu raksts, līdz ar to negatīvās atzīšanas prasības, kādu cēlis prasītājs, apmierināšana, proti, saistības noilguma atzīšana, nevar novērst iespējamo prasītāja tiesību aizskārumu. Pēc savas būtības noilguma atzīšana un šī noilguma pārkāpuma konstatēšana ir nevis tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kuru tiesa piespriež sprieduma rezolutīvajā daļā, bet gan prasības pamats, kas nodibināms sprieduma motīvu daļā, lai tiesa nonāktu pie tiesiskās aizsardzības līdzekļu noteikšanas rezolutīvajā daļā.

Tiesu praksē nostiprināta atziņa, ka, atšķirībā no Civilprocesa likuma 3.panta redakcijas, kas bija spēkā Latvijā starpkaru laikā, 1998.gada 14.oktobrī pieņemtajā Civilprocesa likumā (spēkā no 1999.gada 1.marta) atzīšanas prasības, kuru mērķis ir konstatēt zināmas tiesiskās attiecības esamību vai neesamību, likumdevējs izvēlējies neiekļaut (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 23.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-368/2013 (C02030008)*). Tātad prasībai jābūt vērstai uz konkrēta tiesību aizskāruma novēršanu. Tā kā prasītājs nav lūdzis pušu starpā esošo saistību atzīt par spēkā neesošu vai kā citādi lūdzis parāda piedziņas novēršanu, prasība faktiski uzskatāma par bezpriekšmetisku.

Šāda interpretācija atbilst arī tiesību doktrīnai: profesors Vladimirs Bukovskis, atsaucoties arī uz Senāta 1927.gada spriedumu, uzsvēris, ka prejudiciālu jeb atzīšanas prasību var celt tikai līdz tiesības traucējuma iestāšanās momentam; ar traucējuma momenta iestāšanos tādai prasībai vairs nav vietas (*sk. Bukovskis V. Civīlprocesa mācību grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 293.lpp.*). Tātad prasībai jābūt vērstai uz konkrēta tiesību aizskāruma novēršanu, savukārt konkrētajā gadījumā, parāda izpildes pienākums ir iestājies ar šķīrējtiesas sprieduma labprātīgās izpildes termiņa notecējumu, bet piespiedu kārtā kļuvis izpildāms ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 27.jūnija lēmumu lietā Nr.3-12/0051-16/14, kad šķīrējtiesas sprieduma izpildei izsniegts izpildu raksts. Tātad vairs nav pieļaujams atsevišķi prasīt šī pienākuma noilguma esamību, jo noilguma prasības apmierināšanas gadījumā šķīrējtiesas spriedums vai lēmums par izpildu raksta izsniegšanu šķīrējtiesas sprieduma izpildei netiks atcelts.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. A/ celtā prasība par noilguma atzīšanu kā nepamatota ir noraidāma.

[10] Lai arī pirmās instances tiesa, prasību apmierinot, atsaukusies uz Civillikuma 5.pantu, kas pēc būtības vērsts uz taisnīga strīda risinājumu, tiesa vispār nav vērtējusi apstākli, ka celtā prasība savā būtībā atbilst atzīšanas prasībai, kāda Latvijas tiesību sistēmā pastāvēja līdz 1940.gadam, bet kura nav ne paredzēta mūsdienu Civilprocesa likumā, ne atzīta tiesu praksē (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 19.decembra lēmumu lietā Nr. SKC- 3112/2014)* un šādas atsevišķas negatīvās atzīšanas prasības apmierināšana personas tiesību aizskārumu nenovērš, kas ir pamats prasības noraidīšanai un pretēja sprieduma taisīšanai lietā.

[11] Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.* No lietas materiāliem redzams, ka atbildētāja, iesniedzot apelācijas sūdzību tiesā, veikusi valsts nodevas 71,14 EUR samaksu, kas, atbilstoši minētajai tiesību normai, piedzenama no prasītāja lietā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, *ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.*

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam, Latvijas Pasta tarifiem, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi lietā par dokumentu nosūtīšanu ir 7,87 EUR. Ņemot vērā, ka, iesniedzot prasības pieteikumu, veikta izdevumu apmaksa 4,70 EUR apmērā, tie atlikušajā, proti, 3,17 EUR, apmērā piedzenami no prasītāja valsts labā.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmo daļu, 432., 433. un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

Noraidīt /pers. A/ prasību pret SIA "DNB Līzings" par noilguma atzīšanu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu SIA "DNB Līzings", reģistrācijas numurs 40003659898, samaksāto valsts nodevu 71,14 EUR (septiņdesmit viens *euro*, 14 centi).

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,17 EUR (trīs *euro*, 17 centi).

Noteikt sprieduma daļā par piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts sastādīts 2017.gada 2.jūnijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja /paraksts/ L.Blūmiņa
Tiesneši /divi paraksti/ V.Vazdiķis
N.Riņķis